

Taula rodona: Dret a la informació i conflictes armats

Joan Roura, sots-cap d'internacional de TV3 i especialista en Pròxim Orient

La informació lliure independent i veraç està limitada per la nostra identitat, els nostres prejudicis.

Les empreses periodístiques cada cop aposten menys per la formació dels periodistes i cada com més per les *màquines*.

Els mitjans de comunicació repetim exactament la forma de donar la informació.

Una de les dificultats per poder oferir una bona informació de conflictes és que els segrestos provoquen que els periodistes cada dia valguin més diners. I en zones com l'Orient mitjà, fa que cada vegada s'hi enviïn menys periodistes i per tant hi hagi menys testimonis sobre el terreny que puguin explicar la situació als diferents països.

Els mitjans de comunicació tenen no tenen prou capacitat per explicar què passa sobre el terreny a Síria. Només en poden explicar una petita part. Donar-ne pinzellades.

Vaig ser a Síria el 2012 i el 2014 però després, arran dels segrestos de diversos periodistes, no hi vam poder anar més. El 2014 el joc d'interessos que hi vaig veure era molt bèstia. Síria reproduceix el que va passar al Líban. És un camp de batalla local on s'hi disputen diverses guerres civils enverinades per aliats regionals i ara amb la intervenció internacional.

Primer el poble demana que s'acabi la dictadura dels alauites (el 12% de la població) que governa Síria, però aquests saben que si perden la guerra els mataran a tots. Dominen l'exèrcit i tenen Rússia a favor. Tothom sap que aquesta guerra no es guanyarà però tots hi posen els seus peons perquè en el moment que s'asseguin a parlar en voldran treure rèdit polític.

Nosaltres hem de marxar d'Afganistan, de Síria, etc. No hi tenim cap autoritat allà. Per què pressuposem que som necessaris a l'Orient Mitjà?

El 2009 vaig anar a l'Iran a cobrir les eleccions i vaig tenir l'honor de parlar amb la Nobel de la Pau Shirin Ebadi, la jutgessa iraniana i em va dir "per favor, no vinguin a treure el xador amb les seves bombes."

Les empreses periodístiques responen a interessos privats. Tots sabem quins mitjans de comunicació escoltem. Els límits de la informació són l'accés, la seguretat i els recursos.

No és una aposta per segons quins temes, de vegades és per interessos, de vegades és pel context (la rapidesa, agilitat, etc.) La cobertura de temes internacionals es decideix per qüestions econòmiques.

L'audiència també hi ha de posar de la seva part, haurem de pagar per la informació que volem.

En països democràtics, les TV públiques no són "de govern". S'han de canviar les lleis de govern dels consells d'administració perquè s'evitin els partidismes i que tinguin un estatut d'independència. Hi hauria d'haver una reforma de la llei dels mitjans públics.

La gent que surt de les facultats ha de fer un esforç de formació que no pagaran les empreses. El periodista ha de ser honest, honrat i el màxim independent possible.

Taula rodona: Dret a la informació i conflictes armats

[Cristina Sánchez](#), àrea internacional de RTVE i conductora de *Países en Conflicto*

Cuanto mayor me hago, más preguntas me hago y menos sé.

Todos los conflictos que hay en el mundo no son guerras.

¿Cómo se cubre una guerra, un conflicto? El periodista solamente capta una pequeñísima parte de él, y transmite su experiencia. La única manera que he encontrado de acercarme a un conflicto es a través de las historias personales, en el terreno. En Kabul, por ejemplo, en 2009 tuve un encuentro con una mujer que había perdido a su marido, a sus hijos... su sufrimiento era terrible. Esa es una consecuencia real del conflicto.

Trabajar con fuentes locales en Siria es ciencia ficción, es imposible dar una visión veraz de lo que está pasando. Solo puedes entrar en el país o bien por la parte Kurda o bien con un visado de Al Assad, o bien empotrándote con las tropas rusas o bien ilegalmente a través de la frontera turca. Por tanto, no puedes tener una información rigurosa sobre Siria.

Los sirios han pasado de manifestarse contra el régimen de Al Assad desde la Primavera Árabe, a ser reprimidos por el ejército sirio, a convertirse en refugiados que ahora huyen de EI.

Cualquier visión nuestra de un conflicto o una guerra es desde nuestro punto de vista occidental.

En Libia los habitantes con los que hablaba pedían ser bombardeados, pedían a las fuerzas internacionales que intervinieran para apoyar a las milicias.

Muchos periodistas como Gemma Perellada (freelance) son los que explican lo que pasa en el terreno.

Las TV que no conectaron con París la noche de los atentados ¿tenían a alguien de corresponsal? NO. No invierten en corresponsales ni en enviados especiales. La información internacional es muy cara de cubrir.

En función de quién gobierne, con la TV pública muchas empresas se llenan los bolsillos.

Este verano hice la ruta de los sirios hasta Hungría (campamentos de refugiados en plena Europa) y pude comprobar que había muchos jóvenes que huían del régimen de Al Assad, no de EI, ya que el Gobierno había decidido reclutar a los jóvenes para ir a luchar a primera línea y escapaban de una muerte segura. También había muchos iraquíes y afganos, jóvenes formados y familias. Todas las historias eran bien parecidas.

¿Por qué es menos legítimo huir de la pobreza?

Los medios de comunicación han cambiado. Las redes van rapidísimo pero son un arma de doble filo. Todo el mundo se ha convertido en *experto*.

Creo en el poder transformador de la sociedad civil.

Un periodista solamente da datos, no son súper héroes. Ellos cuentan una ínfima parte de la guerra.

Taula rodona: Dret a la informació i conflictes armats

Gemma Parellada, reportera a l'Àfrica

Tenim la falsa percepció que Àfrica ens queda lluny però en canvi, portem coltan als telèfons mòbils, mengem xocolata de Costa d'Ivori, i moltes coses més. Sembla que hi hagi un mur entre Àfrica i nosaltres però no hi és.

Com hi podem arribar a connectar? Per què els mitjans de comunicació deixen de banda segons quins països? A ningú li fa vergonya dir que no sap res del que passa a l'Àfrica, els atacs terroristes, la immigració, l'accés als recursos... S'ha d'intentar convèncer els mitjans que aquests temes importen.

En relació a les intervencions internacionals, quan es prenen decisions s'ha de conèixer bé el lloc on s'intervé perquè sinó es cometen errors. Pressuposem que som necessaris però les intervencions dels últims anys han estat un fracàs. La regulació dels diamants per exemple ha sigut fatal, i la missió dels cascos blaus al Congo, la més gran del món, ha derivat en la pitjor guerra del planeta.

A l'Àfrica, no hi ha manca de diners sinó de perspectiva. No hi manquen recursos, simplement, no és una aposta. Per què? Per la manca d'interès, per les presses (tot ha de ser ràpid, sensacionalista, hi ha d'haver colors, morts...)

Nosaltres com a ciutadans, com a opinió pública tenim la responsabilitat de saber què fa el nostre govern al món, quin paper juga en el context internacional.

A l'hora d'informar, el periodista s'enfronta a dues limitacions: l'accés als recursos i els prejudicis (falta de visió, etc.) L'escassetat de recursos de vegades és una limitació per cobrir informacions sobre el terreny, especialment a Àfrica, però de vegades hi ha també certes prioritats per temes considerats mediàtics pels quals sí que s'aconsegueixen recursos. És una qüestió d'interessos.

Pel que fa a la venda d'armament, tot està en moviment. Espanya ven armes a països polèmics i munició a l'Àfrica, etc. Aquí no interessa donar a conèixer tot el que té a veure amb les empreses d'armes. Els traficants d'armes ho són fins que arriben a les fronteres occidentals. Després són comerciants. El mateix passa amb els mercenaris que segons d'on siguin, són contractistes.

Els periodistes tenim la responsabilitat d'informar, les persones tenen la responsabilitat de saber qui els governa.

A l'Àfrica també hi ha molts èxodes. Per què sentim més empatia amb els Sirians que amb els africans? El maig del 2014 a la República centrafricana en un barri de la capital eliminaven als musulmans en un conflicte que és nou. De cop i volta estaven envoltats de gent que els volia matar. L'única solució va ser pujar el barri sencer en camions i sortir del país. Han estat abandonats al Txad. Aquesta gent no va generar cap interès i no hi va haver cap tipus d'impacte informatiu. Arran de casos com aquests, els joves pensen en armar-se i venjar-se. Aquestes postures són un terreny fèrtil per als terroristes (siguin d'El de Boko Haram...).

El tema refugiats requereix un canvi de mentalitat, una nova fisonomia d'Europa. El paper dels periodistes i l'ús que fan del llenguatge per abordar el tema també és clau.

Als periodistes ens guia la curiositat i les ganes de saber.